

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveša«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6 I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list v članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. črk. rač. 11.197. Telefon 3112

Naš nacionalizem

V povojni dobi se je začel tudi pri nas razvijati nacionalizem, o katerem se mnogo govori in piše. Kljub temu pa je še mnogo ljudi in tudi v naših vrstah jih imamo, ki nimajo povsem jasnih pojmov o nacionalizmu. Ako hočemo podati prav kratko definicijo besede nacionalizem, tedaj nam zadostuje reči: nacionalizem je politično prepričanje, ki priznava izključno le pomenljivost in potrebo lastnega naroda. Seveda je to zgolj pomen besede same, odraža pa se nacionalizem edino v nacionalnem delu, to je v delu, ki dviga pomenljivost naroda in ki ustreza njegovim potrebam.

Kdorkoli hoče propagirati nacionalno mišljenje med narodom, predvsem pa med preprostim ljudstvom, se mora zavedati dejstva, da se navdušuje naš preprosti človek le za dejanja, a nikoli ne za besede. Nikako prazno teoretiziranje ne bo pridobilo našega kmeta, pač pa ga bo privabilo konkretno in praktično delo, od katerega si bo obetal posrednih ali neposrednih koristi. Ne more biti tedaj vse eno, ali hočemo širiti nacionalno mišljenje in zavest med narodom le z besedami, to je teoretiziranjem, ali se poslužimo konkretnega in praktičnega dela, upoštevajoč pri tem narodove potrebe in težnje.

Mnogo poizkusov se je izvršilo in iz dneva v dan postaja aktualnejše vprašanje, kako bi bilo mogoče povsem utrditi med narodom pravo jugoslovansko zavest in pravi nacionalizem. Pri reševanju tega vprašanja je imelo in bo tudi v bodoče imelo učiteljstvo glavno nalogo. In če hočemo to nalogo, ki nam jo država daje, ki nam jo narod prepušča, pravilno in vestno izvršiti, moramo biti povsem na jasnem, katera pot je za doseg končnega cilja v tem pogledu prava. — Mi smo si jo že začrtali!

Ali je pravi nacionalist tisti, ki se neprestano trka po prsih in kriči: »Jaz sem nacionalist!« Ali je morda že zadostil svoji nacionalni dolžnosti oni, ki je član dveh ali treh nacionalnih organizacij? Ne moremo trditi, da bi taki ljudje ne imeli v sebi nacionalnega čuta, pač pa za lahko poudarjamo, da za učitelja ne zadostuje. Učiteljski stan in učiteljska organizacija pozna le pravi konstruktivni nacionalizem v delu za narod in državo.

Našem narodu je danes bolj nego kdaj koli potrebna gospodarska vzgoja, potrebne so mu tudi gospodarske ustanove, ki mu bodo mogle vsaj deloma lajšati težke skrbi za obstanek. Svetovna kriza je z vsjo svojo težo pritisnila na naš kmetijski stan, na našega delavca in preprostega človeka. Podedelje tarej ogromne skrbi in boj za obstanek ni lahak — in kdo bo tedaj dosegel uspehe v nacionalnem pogledu pri tem malem človeku? Kdo bo mogel pri njem razširati kakršnekoli duhovne dobrine? Gotovo le oni, ki bo imel razumevanje za njegove težnje in gospodarske potrebe.

Učiteljstvo si je s kmetiskim in gospodarskim nadaljevalnim šolstvom že močno utrdilo položaje v tem pogledu. Sledijo zadruge, gospodarska društva in ustanove, a predvsem organizacija prodaje pridelkov. Vsi se dobro zavedamo, da ima vsak kraj svoje posebne in zaradi tega tudi svoje potrebe. Nemogoče je torej v splošnem določati, pri kateri panogi gospodarstva je učiteljeva pomoč, odnosno sodelovanje potrebno, ugotavljamo le, da smo uvideli nujno potrebo učiteljskega sodelovanja na gospodarskem polju, ker le s takim delom si lahko pridobi toliko zaupanja, da bo z uspehom vršilo svoje nacionalno poslanstvo. Zavedati se moramo prav vsi, da so ravno trdni in močni gospodarski temelji najboljša podlaga za vzgojo prave nacionalne zavesti med najširšimi plastmi našega naroda.

Poglejmo nekoliko nazaj! Ali nismo ravno v tem pogledu največ grešili? Ali nismo šli med narod le kot pridigarji, porabili mnogo besed in pokazali malo dejanj? Imeli smo v učiteljskem stanu ljudi, ki so že pred leti spoznali pravo načelo, da je uspeh vsega kulturnega delovanja na deželi odvisen predvsem od prave, to je gospodarsko močno fundirane osnove. Tudi danes imamo med učitelstvom posameznike, ki se dobro zavedajo omenjenega načela, le žal, da je še premalo takih delavcev.

Naša sekcija je uvidela, da je mogoče z uspehom propagirati med narodom le pravi, to je konstruktivni nacionalizem. Zaradi tega zastopa naše vodstvo mišljenje, da naj vsak učitelj dokaže s svojim delom, da pozna narodove težnje in da so mu znane vse potrebe ljudstva in zato ve, kje zasaditi lopato, kje orati ledino in kje sejati kleno zrno. Ko spozna preprosti človek, da je našel v učitelju zvestega sodelavca in pomočnika pri onih problemih, ki ga najbolj tarejo, mu bo zaupa v vsakem pogledu. Učitelj bo imel potem med narodom najhvalečnejše in najvnetejše sodelavce pri izvenšolskem delu.

Ta pot med narod ni lahka in dolga je, a vodi do sigurnega uspeha. Do tega prepričanja je prišlo vodstvo naše sekcije in bo v bodoče delovalo le v tej smeri, ker je prepri-

čano, da bo učiteljstvo pridobilo vse naše ljudstvo za pravo nacionalno čuvstvanje le s pravim konstruktivnim nacionalizmom.

Naš nacionalizem je torej grajen na močnih in neomajanih temeljih in je zaradi tega nesporen. Ne zadostuje nam samo spontano nacionalno navdušenje, ki je le momentano in nima zadostne potrjanje sile, naš nacionalizem obstoja marveč iz pozitivnega in ustvarjajočega dela med narodom. To delo sloni na res pravih potrebah in interesih naroda in države, ker smo delo, preden smo se ga lotili, tudi temeljito preštudirali in premotili.

Ni naš namen ustvarjati kjerkoli mišljenja, da smo edino mi nacionalni. Ne — učiteljstvo ni in tudi v bodoče ne bo nikoli jemalo nacionalizma v zakup, in ga tudi drugim ne bo odrekalo. Eno pa hočemo s tem poudariti, da taki, ki imajo nacionalizem le na jeziku, nikakor niso upravičeni komurkoli podtikati anacionalnost. Zato tudi mi brezkompromisno odklanjamo ljudi, ki se dičijo z nacionalnostjo, katera ne bazira na najširših etičnih temeljih. Nacionalno delo, ki mu je osnova nesporna poštenost, konstruktivno delo, ki vzgaja narod in gradi močne temelje naši narodni državi, le tako delo je najlepše zrcalo pravega konstruktivnega nacionalizma. In ako se najdejo ljudje, ki osporavajo nacionalno linijo naše stanovske organizacije, je to le pomilovanja vredno, a poleg tega je pa žalostno tudi dejstvo, da najdejo taki ljudje razumevanje in zaščito, dasi obstoja vse njihovo nacionalno delo v tem, da pazijo na vsako besedo svojih sotočarjev, jo po svoje preobračajo in tolmačijo in nosijo te besede na »pristojno mesto«.

Nastane vprašanje, kje bodo uspehi? Resno in stvarno delo je vedno in povsod privlelo do pozitivnih uspehov. — Same besede,

predvsem take, ki so dobro govorjene, dove-dejo sicer včasih do spontanega navdušenja, a to navdušenje je le kratkotrajno in mine kaj kmalu. Naše ljudstvo je navajeno raznih obljub še iz onih časov, ko so rastle pri nas stranke kot gobe po dežju. Danes so potrebna samo dejanja in le z dejanji, ki so v korist naroda in države bomo pridobili narod. In to nam daje pogum, da smelo trdimo, da je naša organizacija, ki daje v tem pravcu navodila učiteljstvu za delo med narodom, na pravi poti.

Naša sekcija pa se ni zadovoljila le z nacionalnim delom v naši državi, marveč je predlagala, naj se izvede tudi ustanovitev zveze med našim učiteljskim združenjem in učiteljskimi združenji ostalih slovanskih držav. Ta zveza, ki jo bodo tvorile učiteljske lige, se mora izvesti v strogo državno nacionalni smeri. Učiteljska organizacija se dobro zaveda, da je ravno propaganda za naša nacionalna stremeljenja izven naše države nujno potrebna; potrebna je tudi v bratskih slovanskih državah, in ravno v tem pogledu bo moglo učiteljstvo z izvedbo tega sklepa mnogo koristiti naši nacionalni državi v inozemstvu, kjer je mnogo sovražnikov, ki rovarijo in uporabljajo vse sile, da škodujejo naši državi. Učiteljstvo bo poleg že obstoječih lig s svojimi ligami lahko mnogo pripomoglo za pobijanje sovražne in za našo državo škodljive propagande.

Ako premotimo vse nacionalno delo, ki ga vodi naše združenje, a pri nas naša sekcija, tedaj smemo z gotovostjo trditi, da nacionalizem učiteljstva ne obstoja iz besed in momentanih navdušenj, marveč je njega jedro v konstruktivnem nacionalnem delu za narod in državo. —ž.

Brezposelno učiteljstvo

(Iz Narodne Odbrane.)

Tritisoč mladih učiteljev je brez namestitve. Tritisoč mladih izobraženih in izšolanih ljudi teka od enega do drugega in prosi za svoje življenjske pravice. Po tri do štiri leta trkajo na vrata, upogibajo hrbtenice in prosijo kruha.

Gospod prosvetni minister je uknil v tekočem šolskem letu prvi letnik ženskih in moških učiteljskih šol. Da je bila ta namera zelo potrebna, dokazuje slab odziv za vpis v prvi letnik moških učiteljskih v onih krajih, kjer so imeli dovoljenje, da jih otvorijo. Veliko število brezposelnih učiteljskih abiturientov je slaba nada za bodočnost absolviranih učiteljskihnikov in odvrača mladino od učiteljskega poklica. Polagoma uvidevajo, da je zavrnjen ves denar, ki je uporabljen za to učenje, ker v današnjih razmerah imajo absolventi učiteljskih šol edino možnost zaposlitve v učiteljskih vrstah. Vsi drugi poklici se spopolnjujejo z naraščanjem, ki prihaja v zelo velikem številu iz ostalih strokovnih in srednjih šol.

Odlok prosvetnega ministra nima zveze z današnje brezposelno mladino in to iz razloga, ker ji ne nudi kruha, in ker je danes vsako pripovedovanje o hiperprodukciji učitelstva neutemeljeno. Ta odlok prosvetnega ministra je dobro premišljen in preračunan za bodočnost — ta odlok je morda prvi v naši personalni politiki — ki se briga za bodočnost, in ni regulativna mera za začasno brezposelno učiteljsko mladino.

Pregled našega šolstva kaže sliko propadanja naše narodne šole radi pomanjkanja učitelstva.

Za naše razmere je število osnovnih šol brez učiteljstva preveliko. Po 100 do 200 učencev je v enem razredu. Tam, kjer bi bili potrebni trije, je zaposlen le po eden učitelj. Ako upoštevamo, da je tak položaj tudi v obsejnim šolstvu, vidimo, da so ogroženi tudi naši nacionalni interesi. Posledice tega stanja so neizbežne, in nam preti nevarnost propada našega osnovnega šolstva radi pomanjkanja učitelstva.

Danes imamo okoli 3000 brezposelnih učiteljev. To število je naraslo v zadnjih štirih letih, ko so pričeli omejevat nastavitve novega učiteljstva tako, da so v pre-

teklem letu povsem prenehale nove namestitve — a medtem so učiteljska dajala naraščaj v nezmanjšani meri. To omejevanje novih namestitev je posledica splošnega varčevanja v državnem gospodarstvu. Nesporno je, da je gospodarska kriza morala zadeti tudi našo prosvetno politiko, dasi je to najžalostnejše za mlado državo, ki ima edino sredstvo za vzgojo pravih državljanov — narodno šolo. Edino ona more s sigurnostjo računati s pravilno usmerjenim poukom, da pretvori mladi naraščaj v državotvoren element, prežet z nacionalno zavestjo. Ta zavest bi morala odstranjevati od naše prosvetne politike vsa zla gospodarske krize — pa če bi bilo treba zato doprinesiti še tolike žrtve.

Danes ni mogoče prisiliti siromašne občine, da gradijo nove šole, kjer to ne zahteva najnujnejša potreba. Vemo, da ni mogoče dati osnovnemu šolstvu ona sredstva, ki bi bila potrebna za njega spopolnitev in napredek.

V enem moramo biti edini in to je, da ne smemo dovoliti, da bi propadlo to, kar je že bilo ustvarjeno na polju prosvetne politike — ne smemo dovoliti, da propade naša narodna šola.

Tri tisoč mladih učiteljev je brez dela. In če je moralna dolžnost države dati temu velikemu številu kruh in zaposlitev na prosvetnem polju, za kar so usposobljeni, ni še s tem storjeno vse. Tu je 100.000 naših otrok, — ki trpijo pomanjkanje duševne hrane — stotisoč mladega naraščaja, ki je prepuščen raznim vplivom sveta — brez šole in pouka. Ta naraščaj bo prevzel v teku nekaj let državljske dolžnosti na gospodarskem, kulturnem in drugih poljih.

Tri tisoč mladih brezposelnih učiteljskih oseb je žalostno dejstvo, ampak za državo to ne bi bilo prvo vprašanje, ki ga je treba rešiti, ako ne bi bila z njim v zvezi bodočnost mladega naraščaja. Srce nas boli, ko gledamo to mlado inteligenco zaposleno kot slugo, služkinje itd., a potrebno bi bilo, da se ti ljudje vrnejo njihovu poklicu, ne samo iz družabnih in etičnih razlogov, nego predvsem iz tega razloga, ker to zahtevajo interesi našega naroda.

Gospodarska usmerjenost in učitelji občinski odborniki

K ustanovitvi »Kluba prijateljev vaše kulture«.

Prisiljal je žarek novega upanja: reorganizacija našega izvenšolskega dela. Priti so morali še le časi najhujše krize da smo uvideli nemoč onega nesistematičnega, povsem izoliranega in od posameznikov odvisnega »prosvetnega udejstvovanja«, ki je z gledališkimi predstavami, pevskimi veselecami, zabavami in drugimi podobnimi zavedalnimi reševale našo vas. Da bi prisluhnili onemu resničnemu življenju, ki valovi širom naših domov z vse-mi križi in težavami, to ni bilo v skladu s kulturnim programom in z začrtano potjo naše preteklosti in polpreteklosti! Razmeroma le

redke osebnosti našega stanu so se že takrat zakoreninile z vsem svojim bistvom v življenje naše slovenske vasi. Ne zanikam pomena prosvetnega dela, nasprotno priznavam velik pomen izobraževalnemu delu vseh onih naših pionirjev, ki so znali prijetno strniti s koristnim in so čutili potrebo, da se ljudstvu predvsem gospodarsko pomaga.

To naziranje stopa na plan danes odločnejše kot kdaj poprej, le to neizogibna posledica gospodarskih razmer, zaradi katerih se je kritično mišljenje tako izostrilo, da čuti danes potrebo po korekturi vse učiteljstvo.

O pravilnosti tega naziranja ne more biti danes več govora! Gospodarska usmerjenost je parola, ki je globoko vsidrana v resničnem življenju sodobnosti!

Dejanski položaj kaže v vsakem kraju uvidnemu učitelju, da je izobraževalno delo danes bob ob steno, če se ma je gospodarska podlaga, če se rušijo domovi in je resno ogrožen gmetni in moralni obstoj prebivalstva.

Izkustva potrjujejo neizpodbitno resnico, da se zanimanje in resnična potreba po prosveti vzbudila le na konkretni podlagi dviganja gospodarskega blagostanja. Ustvariti je treba najprej podlago in še le v rodovitni zemlji bo poglano seme, ki bo obrodilo težko pričakovano sad. Dobro gospodarsko stanje je bilo in bo vedno temeljna podlaga vsake solidne narodne kulture. Tega se moramo zavedati zlasti mi učitelji, če hočemo biti resnično tudi pomočniki našemu ljudstvu. »Kljub prijateljev vaše kulture« je ustanova v sekciji JUU, ki hoče sistematično proučevati našo vas in ji pomagati predvsem z gospodarskim podvigom. Naj bi ne bilo učitelja — gospodarskega delavca, ki bi šel molče preko te veljavne naše akcije!

Posebno dobrodošli bodo klubu poleg voditeljev (ic) kmetsko in gospodarsko nadaljevalnih šol zlasti še tovariši, ki delajo v občinskih odborih. Vsi oni so v primatu gospodarskega dela nad ostalim udejstvovanjem posebno prepričani, saj imajo dan za dnem pri liko videti, kakšna bremena so naložena danes občinam. Z veliko skrbjo zro občinske uprave v bodočnost, saj kriza grozi že tudi nekdanjim najtrdnjšim občinam, ker so izčrpani že vsi denarni viri, gmetne zahteve pa so vedno večje. Tudi socialno skrbstvo je problem, ki trka že danes na duri naših kmetijskih občin. Kakor vedno, bo seveda tudi tukaj učitelj — če ima količkaj zaupanja med ljudstvom — svetovalec in sodelavec, da usmeri ves gospodarski tok v prid domačemu ljudstvu. Občina kot krajevno občestvo se najlažje loti osrednjega gospodarskega problema v svojem okolišu. Uspešneje se bo to izvršilo s tem, da se išče rešitev v širšem krogu prebivalstva, kakor predvideva take akcije letošnji sklep banovinske skupščine JUU. Skratka: v konkretnih nalogah vaškega gospodarskega življenja se bo učitelj najlepše vsidral v svoje okolje. Stiki z domačini bodo tesnejši in kolektivni uspehi trajnejši. Učiteljem — obč. odbornikom bo delo olajšano, saj bodo v klubu nedvomno zbrani vsi, ki so idejno prežeti s solidarnostjo koncentričnega dela v prid naši slovenski vasi, ki se najgospodarsko in prosvetno dvigne nad trpko sodobnost. E-c.

Za naše kmetsko nadaljevalno šolstvo

IZJAVA

Zadnje čase se v javnosti ponavljajo trditve, ki osnovno kmetsko nadaljevalnega šolstva proglašajo za pogrešeno in podtikajo kmetsko kulturni vzgoji na nadaljevalnih šolah partikularistične tendence, nezdružljive z idejo enotne nacionalne Jugoslavije. Vse dosedanje delo na teh šolah omalovažujejo in žaljivo napadajo osebo referenta za to šolstvo.

Ti napadi izvirajo in nepoznavanja ali iz napačnega tolmačenja osnov tega šolstva ter iz osebnega nezaupanja. Taka neresna in zlohotna sumničenja ne morejo zmanjšati pomena tega šolstva in tudi ne oslabilo delovne sile učiteljstva.

Na vse te izpade ponovno poudarjamo načela, na katerih je zgrajeno kmetsko nadaljevalno šolstvo.

Kmetsko nadaljevalne šole imajo že od ustanovitve leta 1928, svoj jasno določen cilj in ravno začrtano pot s pravilnikom, z učenim načrtom in z odloki kraljevske banske uprave. Naš program je in ostane neizpremenjen: zaveden kmet, razumen gospodar, po-zrtvovalen državljan.

Ugotavljamo, da kmetsko nadaljevalne šole kot vzgojne ustanove poživljajo zdravo sodobno kmetsko kulturo, krepijo kmetsko samozavest in poglobljajo po-zrtvovalno ljubezen do naše domovine enotne Jugoslavije.

Krepitev duševnih sil v kmetu ni samo jez proti prekomernemu begu s kmetске zemlje, ampak je najkrepkejši jez proti materializiranju vse kmetske duševnosti in miselnosti. Brez živih, etičnih sil v kmetu, ki jih kmet najlaže doživlja v svojem ožjem življenjskem krogu, si ni mogoče misliti zdrave, globoke in trajne državljanske vzgoje.

Zato kmetsko nadaljevalna šola s krepitvijo ljubezni do kmetske grude, do domačega kraja, do kmetskih šeg in običajev ustvarja med kmetsko mladino nujno potrebno duhovno izhodišče in razpoloženje za izvrševanje dolžnosti do širšega občestva, do države. Kmetska kultura je duša jugoslovanske kulture, kmetsko kulturna vzgoja je osnova državljanske vzgoje.

Dejstvo je, da so te šole s svojim delom olajšale ter v nekaterih krajih sploh omogočile ustanovitev državotvornih kulturnih društev.

Idejno pravilni zasnovi je pripisovati dosednji uspeh teh šol med kmetskim prebivalstvom. Statistika teh šol izkazuje, da so te šole v dravski banovini relativno najmanj tako številne, kakor v Čehoslovaški, Avstriji in Nemčiji, kjer je to šolstvo obvezno uzakonjeno za vsa država.

Dejstvo je, da je dosedanja gospodarska vzgoja in izobrazba kmetske mladine na nadaljevalnih šolah marsikje položila temelje širšemu gospodarskemu napredku, da je razširila in poglobila zanimanje za gospodarske ustanove in dala pobudo za njihovo ustanovitev. Tozadevna poročila so poslali voditelji šol banski upravi leta 1931.

Učiteljstvo kmetsko nadaljevalnih šol smatra napad na kmetsko nadaljevalne šole kot največjo žalitev in omalovaževanje vsega svojega dosedanjega dela med kmetsko mladino.

Učiteljstvo se s tem in s vsemi sličnimi napadi čuti tudi osebno razžaljeno v svojem državljanskem čustvovanju.

Ugotavljamo, da referent za kmetsko nadaljevalne šole od vsega početka stalno sporazumno deluje z učiteljstvom kmetsko nadaljevalnih šol.

S svojim požrtvovalnim delom in preudarnim nastopom si je pridobil zaupanje učiteljstva in kmetske mladine. Učiteljstvo vsa podtikanja in sumničenja o njegovi osebi, ki so ne samo neresnična, ampak skrajno žaljiva, najodločneje zavrača.

Pri vsem našem delu nas je vodila ljubezen do kmetskega stanu in do naše enotne domovine — Jugoslavije. V tej smeri bomo nadaljevali svoje delo kljub vsem zaprekam in napadom.

Za odbor učiteljev kmetsko nadalj. šolstva: Gosak, I. r. pred. Ostanek, I. r. taj. II.

P. n. uredništvu »Pohoda« v Ljubljani, Selenburgova ul.

K članku »Kmetijski pouk šoli odrasle mladine«, ki ga je objavil »Pohod« v štev. 46. dne 18. nov. t. l., ugotavljam v imenu prekmurskega okrožja učiteljev kmetsko-nadaljevalnih šol sledeče:

Odklanjamo podcenjevanje našega dela, kakor veje iz članka. Ni to prvo in tudi ne zadnje poleno, ki ga je učiteljstvo pri svojem nesebičnem delu dobilo s te ali one strani slovenske javnosti pod noge. Anonimnemu članku zaupamo, da ne bomo s prav nič manjšo silo vztrajali še dalje pri svojem kulturno-gospodarskem delu, ker se naše dobre volje ne da ubiti niti z modrovanjem z viška niti s podtikanjem.

Nepodpisane poznavalec našega kmetsko-nadaljevalnega šolstva svetujemo, naj se res pobriga, da podrobneje spozna ustroj, namen, poti in delo »teh par kmetsko-nadaljevalnih šol v dravski banovini«, da se ga ne polasti obup in žalost nad zapuščenostjo našega naroda, kateremu hiti očividno v omejenem članku na pomoč.

Spoznal bi še, da se v nadaljevalnih šolah ne širi kak političen katekizem »naše vere« — med vrsticami povedano še, da je podpisani in še več njegovih sodelavcev z ozirom na »to« vero celo drugoverec —, da se pa upošteva vernost kmetske kot važen činitelj njegove duševnosti, da nam ni zgolj le do starih šeg in običajev muzejskega vzdušja radi šeg in navad samih, marveč, da hočemo poleg za materialno, strokovno znanje in vzgojo kmečke mladine delati tudi za utrjevanje in ohranitev svojstvene kmečke duševnosti, ki ni lastna samo slovenskemu, ampak tudi v isti meri hrvaškemu in srbskemu kmetu. Gre tu za ono prvobitno tradicionalno kulturo jugoslovanskega naroda, ki je narod kmetov, ker baš ta pristna narodna kultura nas more vzdržati v ravnotežju spričo omotično naglega napredka.

Sodimo, da se je pisec zgoraj omenjenega članka moral že precej odtujiti kmečkim slo-

jem, ako ne more slediti naših idejnih sledi za potezami obraza našega naroda in razkriva v naših »starih« stare »marele« v sumljivih politično plemenskih barvah.

Tolmačenje idejnega programa kmetsko-nadaljevalnih šol v smislu političnega partikularizma in samoslovenstva odklanjamo kot nesramen napad na naše nadaljevalno šolstvo, njega delavce in organizatorja. Poudarjamo tudi, da smo učitelji kmetsko-nadaljevalnih šol spoznali idealizem in delavnost odličnega organizatorja tega šolstva gosp. ref. Krošla in z njim tesno sodelovali, zato zavračamo tudi vse izpade na njegovo osebo.

Ker je kmetsko nadaljevalno šolstvo banovinska ustanova, prosimo, da ga oblast zaščiti pred podobnimi obrekovalci.

Puonci, dne 30. nov. 1933.

Za prekmursko okrožje kmet.-nad. šol: Čilan Josip, s. r.

POROČILO O SEJI ODBORA KMETSKO NADALJEVALNIH ŠOL. Seja je bila dne 29. nov. 1933 v Ljubljani.

1. Snov za kmetijsko knjižico je pregledana in pripravljena za tisk. Izšla bo v najkrajši dobi in bo dober pripomoček pri pouku.

2. V zadevi »Pohoda« in organizirane gonje proti načelnim smernicam našega šolstva, je odbor ukrenil potrebno. Odborova deputacija je bila sprejeta od g. pomočnika bana in g. načelnika kmet. oddelka, kjer je našla popolno razumevanje in odobravanje dosednjega dela. G. banu je izročila ponovno spomenico.

3. Občestvo pozdravlja ustanovitev srez. kmetijskih učiteljskih odborov in upa, da bodo isti poborniki za širjenje nad. šolstva.

4. Predlaga se banski upravi, da se načelno ne prizna značaj kmet. nad. šol onim, kjer voditelj nima zadostne kvalifikacije.

5. Banski upravi se predlaga, da se vrše v večjih krajih kratki dvodnevni strokovni tečaji iz kmetijstva.

Gosak, predsednik.

Ostanek, tajnik.

ODGOVOR

»POHODU« NA NAPAD NAŠEGA KMETSKO-NADALJEVALNEGA ŠOLSTVA.

Kmetsko-nadaljevalne šole so bile že od vsega začetka in do danes velika vzgojna institucija za našo kmečko mladino. Ta svoj namen dosežajo v popolni meri še danes, ne samo v vzgojno-idejnem pogledu, ampak tudi strokovno.

Naravnost zlobno je pisati o nekem partikularizmu z ozirom na to, da goje ljubezen do domače grude, navad i. t. d. Sam sem predaval na kmet.-nad. šolah poleg drugih predmetov državnoznanstveno in ravno ljubezen do domače grude, do domačih navad, mi je služila za osnovo, na katero sem pozneje naslonil vsa predavanja iz tega — pa tudi iz drugih predmetov. — Kako in v koliko smo se mi predavatelji usposobili na naših tečajih, so pač poklicani drugi o tem soditi, ne pa pisec takšnega članka. Zahtevamo zadoščenja za predrzna podtikanja in neopravičene očitke.

Vičar Franc, vodja kmet.-nad. šole

Pri božičnem nakupu

damskega plašča in obleke

globoko znižane cene.

LUKIČ, Ljubljana

Stritarjeva ulica

**NA DELO ZA NAŠE DOMOVE!
VSA NAROČILA POTOM UGP.**

Kdorkoli je že imel kaj bolj intimnega posla z otroškim gledališčem, dobro ve, kolikšno odgovornost je prevzel na svoja ramena zlasti tedaj, če je voditelj mladinskega odra učitelj, dekorater, krojač in šivilja. Med otroci torej prva in zadnja oseba za zastorom, ideja in oblika...

Ni vse za otroke, kar jim nudijo mladinske knjižnice in zbirke. Najmanj je seveda pri nas izbire v dramatičnih tekstih, ki je večina pisanih po enem merilu in kopitu: poučenost, poučenost...

V igrici »Janko in Metka« pa ni niti enega pridigarkega stavka ali akcenta in vendar pove delo toliko dobrega o zvestobi bratovske in sestrskje ljubezni dveh izgubljenih otrok. V prvih slikah je uporabila avtorica več elementov naše narodne pravljice, pozneje pa se je popolnoma osamosvojila ter prešla v svet lastne fantazije, tvornosti in moči, primerno otroškemu pojmovanju in čustvovanju. Mnogo prizorov oživlja ljubko petje in več učinkovitih plesnih točk, da sem imel vtis velike operetne razpoloženosti in živahnosti na odru. V dveh uricah so postavili na oder šest različnih scen, ki so dale lep zunanji okvir vsem dogodkom na odru, zlasti zadnje slike na kraljevem dvoru. Z ozirom na podeželje bi lahko govorili o — čudežih...

Pri mladini je navadno tako, da v dobrih igrach običajno tudi dobro in srečno igra. To je pokazala vsa žužemberška gledališka družina: Janko in Metka, vile in palčki (Ognjevid), kraljevski zbor in dvor, vsi kakor eden

Splošne vesti

GLAVNI SAVEZ — OŽIVLJEN.

Zadnji načelnik bivše Zveze državnih uslužbencev in upokojencev v Ljubljani, gospod Makso Lilleg, je prejel od »Glavnega saveza državnih činovnika i službenika kraljevine Jugoslavije« v Beogradu naslednje, s 5. novembrom t. l. datirano pismo:

»Z uveljavljenjem uradniškega zakona od 31. marca 1931. so bila snovanja strokovnih uradniških društev in sporazumne akcije raznih združenj urejena na način, predpisan v § 76 u. z., prilagoditev že obstoječih društev tem predpisom pa bi se bna morala izvršiti v roku, določenem v § 345 istega zakona.

Ker z navedenimi zakonskimi predpisi ni bil jasno urejen položaj »Glavnega saveza drž. činovnika i ostalih službenika« društva, je uprava Saveza podvzela takoj potrebne korake, da na pristojnih mestih izposluje avtentično razlago zakona glede obstoja Glavnega saveza. Glavni savez je v tem smislu poslal predstavko gosp. predsedniku ministrskega sveta, katere prepis smo Vam svoječasnno poslali, do izdajanja odločbe na isto je pa smatrala uprava Saveza — da se nenote ne bi pregrešila zoper zakon — za potrebno, da začasno prestande z delovanjem.

Kakor boste videli, je bilo treba precej časa, da smo — neodvisno od naše volje — dobili na predloženo predstavko nazadnje odločbo, s katero moremo biti zadovoljni. Glavni savez je namreč prejel od pravosodnega ministrstva pod štev. 45.663 od 19. maja 1933 odločbo te-le vsebine:

»Glavnemu savezu drž. činovnika, Beograd. Pravosodno ministrstvo obvešča Glavni savez, da sta g. predsednik ministrskega sveta z aktom Ad štev. 711 od 5. V. 1933 in g. pravosodni minister s spisom od 10. prošlega meseca štev. 36.114, podala svoje mišljenje, da obstoj Glavnega saveza drž. činovnika i službenika ne nasprotuje § 76 uradniškega zakona, pod pogojem, da društva, včlanjena v tem Savezu, morajo v smislu 11. odst. navedenega paragrafa zaprositi za dovoljenje pristojnega ministra, da morejo ostati kot člani v Savezu.«

Smatramo za dolžnost, da Vas o prednji odločbi obvestimo zaradi znanja in ravnanja. S tovariškim pozdravom!

Glavni tajnik:

Milan Papić.

Predsednik Glavnega saveza:

Dr. Mih. Jovanović.

Iz »Našega Glasca«.

— **Rojstni dan Nj. Vel. kralja**, dne 17. decembra je letos nedelja. Opozarjamo vse šolske upravitelje na razpis kraljevske banke uprave z dne 12. jan. 1933 V Nr. 671/1 »Počitniški dnevi in prazniki«. Toč. 5 a., predzadnji odstavek se glasi: Ako kak dan, določen za proslavo, odpade na nedeljo, naj se vrši proslava že prejšnji dan. Po tem odloku bodo vsa šolska upraviteljstva odredila proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja na soboto, dne 16. decembra.

— **Za proslavo narodnih praznikov** smo često v zadregi, ker primanjkuje nove snovi. Kajti leto za letom deklamujemo, pojemo in govorimo vedno eno in isto z malimi izpremembami. Tako postajajo take proslave enolične ter niso več tako vabljive ne za deco, še manj za odrasle. Po nekaterih šolah prirejajo na ta ali oni drž. praznik primerne igrice, ki pa so le redkokdaj prav posrečene. Na vsaki šoli ugiblje učiteljstvo, kako bi nudilo kaj novega, da bi ustrezalo svojemu namenu in bi bilo privlačno za male in velike. Marsikaki šoli se posreči kaj originalnega. A to bi morala potem dati v javnost, da zvedo tudi drugi in uporabijo. Na naši šoli smo prišli za proslavo 1. decembra na novo misel. Iz lepenke so izrezali učenci posamezne banovine ter zarisali v vsako glavne reke in večja mesta. Po uvodnih učenčevih besedah je pripel drugi učenec najprej dravsko banovino na šol. tablo ter je podal o njej opis v

do konca. Na mladinskih odrih je vselej tako: četudi je kaj »smole« teaterske vmes, vzbujta to v dvorani prirščnejši uspeh kakor pa najboljša šolana gesta velikih ljudi, to vemo vsi, ki imamo radi našo deco.

Ob koncu predstave se nismo mogli odločiti, komu bi prav za prav čestitali k uspehom. No, vsi... so storili visoko in častno uslugo k rešitvi problemov mladinskega odra, ki čim dalje bolj pridobiva na svoji pedagoško-umetniški ceni med nami. Našemu mladinskemu gledališču morajo biti usojeni še lepi časi, šele potem lahko govorimo o — reformirani šoli!

Pisateljica tov. R. Petelinova ni tokrat prvič stopila na mladinski oder. Naj izdam to, da je že v šoli svoje nekdane razrednike in učitelje obdarovala z jubilejnimi pesmicami v slavo in čast vsega razreda! V dramatični obliki je napisala že več mladinskih tekstov; med temi naj omenimo posebej kraško pravljico »Žaromila«, ki ga je pred leti vpriporila ljubljanska »Atena« v opernem gledališču. Delo, ki ga odlikuje zrela umetniška višina in dognanost! Na odru odraslih je doživela svoj krst tudi njena ljudska veseliga »Perpetuum mobile«, ki čaka založnika, da jo reši iz — rokopišnega suženjstva. Slovenski knjigi svetlejših dni čaka tudi njen roman »Amadeja« in več druge krajše proze in poezije. Vse njene književne stvari imajo izrazito osebno noto, lirčno ubranost, toplino in jezikovno bogastvo... narodne umetn. literarne kulture.

—er—

zemljepisnem, zgodovinskem in narodopisnem pogledu. Na to je zapel zbor učencev primerno karakteristično slovensko pesem. Za dravsko je prišla savska banovina. In na ta način je pred nami nastajala Jugoslavija. Pri vsaki banovini je smelo zapeli primerno pesem. Nazadnje smo še povedali kratko karakteristiko o naši prestolici, prešli na dom našega kralja in zapeli državno himno. Učenci in odrasli so z velikim zanimanjem sledili nastajanju naše države. Morda pride ta originalni način proslave prav za prihodnje leto. Radi tega ga sporočam. Toda tudi drugi naj bi sporočili, če so prišli na kakšno originalno idejo proslavitve. —ski.

— **Tudi brezposelni učitelji.** »Prosveta«, glasilo ameriških Slovencev, poroča, da je v državi Michigan sedem tisoč učiteljev in učiteljev zaposlenih, a dvanajst tisoč jih je brez službe. Te številke je objavil državni departement za javno šolstvo. Zanimivo je, kakor se nadalje glasi poročilo, da je ista država imela pred petimi leti 11.000 zaposlenih učiteljev.

Čeprav je v naši državi, posebno pa še v dravski banovini, število brezposelnih učiteljev zelo visoko, vendar nas osupnejo te številke, ki jasno pričajo, v kakšni stiski tiči ves svet, ko je brezposelnost tako globoko posegla tudi v učiteljski stan, čeprav je vsaki državi brez dvoma vprav izobrazba mladine in narodna prosveta najbolj pri srcu. — Zanimiva bi bila slika brezposelnosti v učiteljskem stanu tudi v ostalih, zlasti evropskih, državah. Po možnosti jih bomo skušali objaviti v prihodnjih številkah. —lj.

— **Prošnja vsem šolskim upraviteljem.** Odelek brezposelnih učit. abit. pri JUJ prosi vse gg. šolske upravitelje, da opozore abituriente(inje), ki stanujejo v njihovih šolskih okoliših, naj se čim prej javijo svojim sreskim društvom ali pa naravnost odeku. Prijavam naj prilože tudi osebne podatke, podatke o soc. položaju in točen naslov stalnega bivališča.

TOVARISI(CE)!

NE POZABITE NA OBMORSKI UCITELJSKI DOM IN POSLJITE PRIJAVNICE!

— **Decembrska številka revije »Arhitekture«** bo posvečena modernim šolskim zgradbam v Jugoslaviji. Za tisk so pripravljeni sledeči članki in ilustrativni material: Uvodna beseda uredništva. B. Rajakovic, Zagreb: Nova škola, arh. Vidaković, Zagreb: Savremena i peripatetička škola u svetlu urbanizma, Jovan Sevidić, akad. slikar, Daruvar: Iz moje učionice, univ. prof. dr. med. Lujo Thaller, Zagreb: O gradnji škola, arh. B. Maksimović, Beograd: Uloga arhitekture u školskoj reformi, ing. arh. I. Zemljak, Zagreb: Nove zagrebačke škole, arh. E. Steinmann, Zagreb: Nova srednja škola u Zagrebu, ing. arch. B. Kojić, Beograd: Nove zgrade osnovnih škola u Skoplju, ing. arch. B. Kojić, Beograd: Osnovna škola u Zemunu i u Aleksandrovcu, arh. Costaperaria, Ljubljana: Dve novi šoli v Splitu, arh. Plečnik: Šola v Zg. Šiški. Objavljeni so drugi aktualni članki, tako da bo številka vsebovala najmanj 24 strani teksta z mnogimi ilustracijami. Revija izide pred božičem t. l. Pričakovati je, da bo ta posebna šolska izdaja revije zbudila mnogo zanimanja med učiteljstvom. Zeleti je, da si naroče šole, kakor tudi učiteljstvo vsaj po en izvod »Arhitekture«, ki bo mnogim odprla poglede v nove vidike pri zidanju šol. Posamezna številka stane v predplačilu Din 15—, poslana po povzetju pa Din 22—. Naroča se v upravi revije. Zeleti bi bilo da si učiteljstvo naroči revijo vsaj do 10. decembra t. l.

— **Memento! V Zagrebških »Novostih«** z dne 3. t. m. sem zasledil sledeče svetle vrstice: V Živadinoviću je gospa Milena Rakić, učiteljica, podala ostavko na državno službo v korist brezposelnemu abiturientu ali abiturientki. Vsekakor je ta pojav nekaj tako edinstvenega v našem zmateraliziranem življenju in mora navdati posebno nas mlade abituriente, z upanjem v res zdravo socialno pojmovanje nekaterih, še zelo zelo redkih, ljudi, ki znajo še čustvovati z nami in nam tudi pomagati. Vsa čast učiteljici, ki je s tem socialno — nacionalnim činom napravila neizmerno več, kot bi moglo narediti stotine drugih. Poslala je v življenje mladega človeka!

Osebnе zadeve

—i Napredovali so učitelji(-ice): V VIII. skupino: Sekirnik Srečko od Sv. Florijana; Stanič Ivan iz Bakovec; Gregorič Amalija iz Hrastnika (zabavilja); Sekirnik Maks iz Čadrama; Konečnik Zofija iz Guštanja (zabavilja); Kos Berta iz Dobja.

—i Prevedeni v urad. skupino so: Sartori Milan iz Dol. Logatca; Korčec Danilo iz Borovnice; Vokal Olga, zabavilja v Ljubljani; Kunaver Marija iz Odrancev; Kavar Janez iz Sv. Antona; Pregelj Ivana iz Bodoncev; Slana Marija iz Hrastnika; Ahačič Ludovik iz Dobriča; Žerovec Marija iz Zavodenj; Mihelič Vladimir iz Šmarjete.

Žužemberški mladinski oder

(Ob premijeri mladinske igre »Janko in Metka«, dne 19. novembra 1933.)

Učitelji delajo... to dobro ve naše dolensko ljudstvo. Delajo tudi učiteljice, morda bolj tiho in skromno..., toda z večjo materinsko prisrčnostjo in z globljo čustvenostjo kakor suhe in realistično usmerjene moške glave, zato je njihovo vzgojno delo po vsem svojem značaju navadno tudi bližje otroku, deci in pa njihovim staršem. Ni samo ročno delo ali pa gospodinjstvo tista panoga, kjer lahko učiteljica pokaže svoje moštvo, svoje znanje in svoj okus..., to bi bile preozko začrtane meje ženi-intelektualki v sodobnem času! O tem so nas zadnje nedeljo prepričali v Žužemberku ob zeleni Krki, kjer so imeli na šolskem odru krstno predstavo mladinske igre »Janko in Metka«, ki jo je spisal in režiral učiteljica R. L. Petelinova.

Tudi teater z vsemi svojimi križi in težavami, posebej pa mladinski oder, lahko zanima učiteljico, če ji šola ni samo službeno število tedenskih ur za vtepanje poševne abecede, temveč če ji je šolsko življenje nekaj filozofskega višjega in globljega: umetniško doživetje vsega lepega, dobrega in plemenitega v človeku, kakor se more to storiti in najlepše pokazati samo na mladinskem odru, če igrajo otroci v »razprodani hiši« pred svojimi starši in učitelji, sodniki in davkarji.